

ἀντιπαραβαλλόμενος φαίνεται μετέχων τῆς φύσεως τοῦ Μιλτιάδου καὶ τοῦ Ξανθίππου μᾶλλον ἢ τῆς τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Ἀριστείδου· ἀλλ' ἦτο φιλονομώτερος μὲν τοῦ πατρὸς, στρατηγικώτερος δὲ τοῦ ἐν Μυκάλῃ νικητοῦ.

Ὁ Περικλῆς ἤρχισε τὸ στάδιον αὐτοῦ πολὺ μετὰ τὸν Κίμωνα, περὶ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἐξωρίσθη μὲν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἀπεβίωσε δὲ ὁ Ἀριστείδης· καὶ διετέλεσε πρῶτων τὰ δημόσια ἐπὶ μακρότατον, περὶ τὰ 40 ἔτη, ἀπὸ τοῦ 467 περιῖπου μέχρι τοῦ 428 π.Χ. Ἐπλάσθη δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως παντελῶς ἄλλοιός τοῦ μεγάλου αὐτοῦ συναγωνιστοῦ· μέτριος τὰ πάθη, σοβαρὸς τὸ φρόνημα, εὐλαβὴς περὶ τοὺς λόγους, φειδωλὸς περὶ τὰ ἴδια χρήματα, καὶ γενναῖος μὲν ἀλλ' ἥκιστα φιλοπόλεμος. Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, οἵτινες μετήρχοντο τότε εἰς τὰς Ἀθήνας μέχρι τινὸς τὸ ἔργον τῆς σημερινῆς δημοσιογραφίας, ψέγοντες μὲν τὰ ψόγου ἄξια, πολλάκις ὅμως καθαπτόμενοι ἀδίκως καὶ τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἐσυκοφάντησαν τὸν Περικλέα, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ὡς ἀσελγῆ περὶ τοὺς ἔρωτας. Βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι διετέλεσε σωφρονέστατος καὶ ὅτι δὲν ἠγάπησε περιπαθῶς εἰμὴ τὴν ἐκ Μιλήτου Ἀσπασίαν, τὴν πολυθρύλητον διὰ τε τὸ κάλλος καὶ τὰς περὶ τοὺς λόγους χάριτας, μεθ' ἧς καὶ συνέζησεν, ἀφοῦ διεξεύχθη, ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως, ἀπὸ τῆς νομίμου γυναικός. Ἀπέφευγε δὲ τὰ συμπόσια καὶ τὰς φιλοφροσύνας καὶ πᾶσαν πρὸς πάντα οἰκειότητα ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε λέγεται πρὸς μὴδένα τῶν φίλων ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν. Ἄπαξ δὲ μόνον, τελοῦντος τοὺς γάμους αὐτοῦ τοῦ ἐξαδέλφου του Εὐρυπτολέμου, τοῦ πατρὸς τῆς Ἰσοδίκης, προσῆλθε μὲν ὁ Περικλῆς καὶ παρέμεινε μέχρι τῶν σπονδῶν, ἀλλὰ τότε εὐθὺς ἐξανέστη καὶ ἀπῆλθε. Δεινότητος ἀναδειχθεὶς τῶν καθ' αὐτὸν ρητόρων, διὰ τε τὴν εὐροίαν τοῦ λόγου καὶ τῶν διανοημάτων τὴν ἐμβρίθειαν, σπανίως ἠγόρευεν ἐπ' ἐκκλησίας τοῦ δήμου, καὶ μόνον εἰς τὰς κυριωτάτας περιστάσεις, ἔπραττε δὲ συνήθως διὰ τῶν φίλων καὶ ὁπαδῶν. Χρημάτων ἀδωρότατος διατελέσας ἀείποτε διεχειρίζετο μετ' αὐστηροτάτης οικονομίας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, διὰ τοῦ ἐπιστάτου του Εὐαγγέλου, πωλῶν ὅλους τοὺς καρπούς τῶν κτημάτων του καὶ προμηθευόμενος ἐκ τῆς ἀγορᾶς πᾶν ὅ,τι ἦτο ἀναγκαῖον πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκίας του. Τοιοῦτος δὲ ὢν φύσει ὁ ἀνὴρ, ἐγκρατῆς, φειδωλός, περιεσκεμμένος, καὶ περὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ ψυχρὸς καὶ ἀγέρωχος, ἔλαβεν ἐκ πρώτης νεότητος τὴν τελειοτάτην ἀνατροφὴν ἣν ἠδύνατό τις κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου νὰ λάβῃ ἐν Ἀθήναις. Ἐδιδάχθη τὰ μουσικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ καὶ ρητορικὰ μαθήματα, παρὰ τοῖς μάλιστα ὀνομαστοῖς τῶν τότε διδασκάλων, παρὰ τῷ Πυθιοκλείδῃ καὶ τῷ Δάμῳνι. Ὑπῆρξε φίλος καὶ μαθητῆς τοῦ περιφήμου κλαζομενίου φιλοσόφου Ἀναξαγόρου, ὃν οἱ τότε ἄνθρωποι Νοῦν προσηγόρευον, διὰ τε τὴν σύνεσιν καὶ τὴν περὶ τὴν φυσιολογίαν ἐμπειρίαν, καὶ διότι ὑπερτάτην τοῦ κόσμου τούτου δύναμιν καὶ ἀρχὴν ἐπρέσβευεν οὔσαν ὄχι τὴν τύχην, οὐδὲ τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ τὸν ἄκρατον καὶ καθαρὸν νοῦν. Διὰ τῆς πρὸς τὸν Ἀναξαγόραν προσομιλίας ἀπηλλάγη ὁ Περικλῆς οὐκ ὀλίγων προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, αἵτινες ἐπεκράτουν παρὰ τοῖς πολλοῖς τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, πρὸς οὓς καὶ διὰ τοῦτο ἤδη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξῆ συνεχῆ οἰκειότητα· ὥστε ἐπανερχόμενος ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς διῆγε τὸν κατ' ἰδίαν βίον ἐν μέσῳ εὐαρίθμων τινῶν διακεκριμένων φίλων, τοῦ Πρωταγόρου, τοῦ Ζήνωνος καὶ τῶν προαναφερθέντων διδασκάλων, ὧν ἀπάντων προήδρευεν

Δακτυλιόλιθος μὲ κεφαλὴν τοῦ Κίμωνος